การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา : กรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

Crossing Social Borders and Crossing Lingo-Cultural Borders : A Case Study of Doi Inthanon's Country Song

มะณีรัตน์ รักเพื่อน / Maneerat Ragphuan

โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย
Burirampitthayakhom School, Buri Ram 31000, Thailand

Email : maneerat@brp.ac.th

Received: September 8, 2021
Revised: August 5, 2022
Accepted: August 15, 2022

Abstract

This article aims to study the social boundary crossing and the lingo-cultural boundary crossing in Doi Inthanon's Isan country song by the concept of social boundary crossing and lingo-cultural boundary crossing. Socio-economic changes in the age of globalization influenced the image of crossing social boundaries and crossing borders of lingo-culture in the Isan country song as follows: 1. Crossing social boundaries: 1.1) cultures of Mekong river bank of Thai-Lao, 1.2) crossing rural, urban and foreign social boundaries, 1.3) crossing borders of society of Thai country song and Isan country song. 1.4) social boundary of urban and country song; 2. crossing culture and language borders, namely, 2.1) Isan-Lao dialect, 2.2) Isan- Suai (Kui), 2.3) Isan- Southern Khmer dialect, 2.4) Isan-Northern dialect, 2.5) Isan-Southern dialect, 2.6) Isan-Tai Yo dialect, 2.7) Isan-Phuthai dialect, 2.8) Isan-Thai Phuan dialect, 2.9) Isan-Yuan (Vietnam) dialect, 2.10) Isan-Lao Song dialect, 2.11) Isan-Chinese dialect, 2.12 Isan-Mon dialect, 2.13 Isan– English dialect. The contact of language plays the role of composers and

artists as Isan wisdom. The true communicating and understanding of Isan society and culture indicated the concept of artist composer, created cultural harmony, implied the melody , beauty through the song toward society as mental value and business value in the musical market of traditional Isan country song and contemporary Isan country song

Keywords: Lingo-Culture, Social Border, Country Song

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดยดอย อินทนนท์ โดยใช้แนวคิดการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษา ผลการศึกษา พบว่าสังคมในยุคโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลในประเด็นต่อไปนี้ 1. การข้ามพรมแดนทางสังคม ได้แก่ 1.1) ข้ามพรมแดนสังคมชนบทกับสังคมเมืองและต่างชาติ 1.2) ข้ามพรมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งไทยกับเพลงลูกทุ่งหมอลำ 1.3) พรมแดนสังคมเพลงลูกกรุงกับเพลงลูกทุ่ง 2. การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา ได้แก่ 2.1) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว 2.2) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภาษาส่วย (กูย) 2.3) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ 2.4) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ 2.5) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ 2.6) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ 2.7) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ผู้ไท 2.8) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทพวน 2.9) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) 2.10) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง 2.11) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน 2.12) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ 2.13) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ การสัมผัสภาษาแสดงบทบาทของ คีตกวีศิลปินในลักษณะภูมิปัญญาอีสาน การสื่อสารความรู้ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมอีสานอย่างถ่องแท้แสดงมโนทัศน์ของคีตกวีศิลปิน สร้างความเกื้อกูลวัฒนธรรม ประยุกต์เป็นความไพเราะความงดงามถ่ายทอดผ่านบทเพลงสู่สังคมอย่างมีคุณค่าต่อจิตใจ สร้างมูลค่าในธุรกิจตลาดเพลงลูกทุ่งหมอลำและเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมภาษา, พรมแดนสังคม, เพลงลูกทุ่ง

บทนำ

เพลงพื้นบ้าน รำวง รำโทน กลอนหมอลำ ล้วนเป็นมรดกสั่งสมลักษณะการประพันธ์เพลงจากรุ่นสู่รุ่น พัฒนามาเป็นเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน เพลงลูกทุ่งอีสานเป็นภูมิปัญญาของคีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งที่เล่าเรื่องผ่านภาษาและทำนองเพลง ภาพวิถีชีวิตของคนอีสานพลัดถิ่นที่อยู่สะท้อนผ่านบทเพลงอันไพเราะอธิบายถึงวิถีชีวิตของคนอีสานที่พลัดบ้านไปทำงานในที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การเดินทางของศิลปินนักร้องนักแต่งเพลงเป็นการบันทึกลักษณะการติดต่อทางวัฒนธรรม การข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาในบริบทของบทเพลง คีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งอีสานในอดีตและปัจจุบันล้วนเป็นผู้ที่มีภูมิรู้ด้านการใช้ถ้อยคำภาษาที่งดงาม มีวิธีการนำสารัตถะเรื่องเล่าสื่อสารให้สังคมได้รับรู้ถึงชีวิตความเป็น

อยู่ของผู้คน ที่สำคัญคือลักษณะการเลือกใช้ถ้อยคำ ลักษณะการสลับภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ แสดงถึงความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านการรังสรรค์ถ้อยคำ คีตกวีที่โดดเด่นในยุคปัจจุบันอีกท่านหนึ่งคือ ดอย อินทนนท์ หรือชื่อจริงคือ สมบูรณ์ สมพันธ์ ชาวจังหวัดสุรินทร์ มีรากเหง้าจากวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ด้วยความสนใจในบทกลอนจึงได้พลิกผันสู่อาชีพประพันธ์เพลง โดยการแนะนำของพยงค์ มุกดา มีผลงานทั้งเพลงแนวลูกทุ่งภาคกลางในช่วงปี พ.ศ. 2510 จากเพลงอ้อนจันทร์ ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช และโดดเด่นในเพลงแนวหมอลำ เช่น เพลงรักสาวนครสวรรค์ ศิลปิน ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร เพลงที่สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับไทยถิ่นเหนือ เพลงดอกงิ้วบานที่บ้านหมี ศิลปินสิทธิพร สุนทรพจน์ สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับไทยพวน เพลงงิ้วต่องต้อนอ้อนผู้บ่าว ศิลปิน บานเย็น รากแก่น สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับลาว เพลงหนุ่มลาวจีบสาวส่วย ศิลปิน ป.ฉลาดน้อยส่งเสริม สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับส่วย (กูย) สังคมไทยถิ่นอีสานกับเขมร ศิลปิน อังคณา คุณไชย เพลงซึ้งสาวปากเซ ศิลปิน ศรชัย เมฆวิเชียร สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับญวน (เวียดนาม) เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาสนใจสภาวะการข้ามพรมแดนทางสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษาผ่านบทเพลง นอกจากสะท้อนมโนทัศน์คีตกวีศิลปินที่มีต่อแนวคิดท้องถิ่นอีสานนิยมแล้วยังอธิบายความหมายอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ การสร้างคุณค่าและมูลค่าต่อวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสานในตลาดเพลง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษาจากกรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา หมายถึง การข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาในบริบทของบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

ทบทวนวรรณกรรม

ประวัติและผลงานของ ดอย อินทนนท์

ช่วงปี พ.ศ. 2510-2564 ดอย อินทนนท์ ได้ประพันธ์เพลงมากกว่า 3,000 เพลงจากการเรียนรู้แบบครูพักลักจำ เมื่อครั้งเริ่มเข้าสู่วงการเพลงได้ประพันธ์ในแนวเพลงลูกกรุง ลูกทุ่งภาคกลาง ลูกทุ่งอีสานและหมอลำ ด้วยวิถีชีวิตที่ต้องพลัดถิ่นไปอาศัยอยู่ต่างถิ่นทำให้ได้นำความสามารถด้านการใช้ถ้อยคำภาษาในบริบทของการข้ามสังคม ข้ามวัฒนธรรมภาษาจาก “คนอีสานพลัดถิ่น” ข้ามพรมแดนทางสังคมจากคนชนบทมาสู่การเป็นคนในเมืองหลวง

ดอย อินทนนท์ คีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งหมอลำและเพลงลูกทุ่งอีสานที่ได้รับความนิยมสูงจากปี พ.ศ. 2510 ถึงปัจจุบัน ได้ถ่ายทอดความเป็นศิลปินได้อย่างงดงาม บทเพลงอันไพเราะมีกลิ่นอายความเป็นลูกอีสาน ได้สร้างความหมายจากคนอีสานพลัดถิ่นสู่ความเป็นคนมีชื่อเสียง มีฐานะมั่นคง มีวิถีชีวิตในสังคมเมืองใหญ่ เป็นแบบอย่างของศิลปินลูกอีสานรุ่นหลังได้ศึกษา เพลงที่ได้รับรางวัล ได้แก่

รางวัลเสาอากาศทองคำจากสถานีวิทยุเสียงสามยอด พ.ศ. 2520 เพลงจันทร์อ้อน ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช

รางวัลโล่พระราชทานเพลงดีเด่น งานกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2534 เพลงเสียงซอสั่งสาว ศิลปิน ศรชัย เมฆวิเชียร

รางวัลเพลงลูกทุ่งดีเด่นส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2537 เพลงดีดพิณหาแฟน ศิลปิน สุรธรรม คำกลอง

รางวัลพระพิฆเณศทองพระราชทาน พ.ศ. 2542 เพลงฝากรักจากแดนไกล ศิลปิน บานเย็น รากแก่น

รางวัลลูกทุ่งยอดเยี่ยม “ดาราสตาร์อวอร์ด” ประจำปี 2556 เพลงดอกงิ้วบานที่บ้านหมี่ ศิลปิน สิทธิพร สุนทรพจน์

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้คัดเลือกเพลงช้ำรักจากอุบลและเพลงงิ้วต่องต้อนอ้อนผู้บ่าว จัดทำหนังสือสุดยอดเพลงไทยในแผ่นดินรัชกาลที่ 9 ในปี พ.ศ. 2561

แนวคิดพรมแดนทางสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษา

พื้นที่ทางสังคมสัมพันธ์แนบแน่นกับวัฒนธรรมภาษา เป็นต้นทุนวัฒนธรรมที่สมบูรณ์พร้อมทั้งคุณค่าและมูลค่า Thammawat (2009, p. 85) อธิบายถึงคติความเชื่อของชุมชนอีสานว่า ในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2500 ประชาชนมีความเชื่อแบบพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (Popular Buddhism) ที่ประสานระหว่างคติความเชื่อผี คติความเชื่อศาสนาพราหมณ์ และคติความเชื่อศาสนาพุทธ คติความเชื่อผีที่มีรากฐานจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

การเลือกใช้คำศัพท์เป็นคำภาษาไทยถิ่นอีสานแทรกแซมในภาษาไทย กลางในบริบทเพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยม บทเพลงลูกทุ่งอีสานจึงเป็นพื้นที่ทางจินตนาการ สะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรมภาษา ซึ่งคีตกวีศิลปิน นักร้องได้ถ่ายทอดผ่านบทเพลง

วิธีการวิจัย

1. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

2. ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและผลงานของดอย อินทนนท์

3. ศึกษาและรวบรวมบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ที่มีลักษณะการข้ามพรมแดนสังคมและวัฒนธรรมภาษา

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของการข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษา พบว่า เพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดยดอย อินทนนท์ สะท้อนภาพวิถีชีวิตชนบทชาวนาอีสาน ในช่วงวัยเยาว์ได้หล่อหลอมความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนพื้นบ้าน จนหลังจบการศึกษา อายุ 17 ปี บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ที่วัดเขาล้อ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ จนสอบได้นักธรรมเอก (Phatthalung, 2017, pp. 39-61) ปี พ.ศ. 2508-2509 ได้ส่งบันทึกเสียง 3 เพลง ได้แก่ เพลงพอทีนครสวรรค์ เพลงหนุ่มอีสาน ศิลปิน ชินกร ไกรลาศ และเพลงสาวอีสาน เป็นเพลงปฏิพากย์ ศิลปิน ศรีสอางค์ ตรีเนตร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 อุปสมบทเป็นพระภิกษุและลาสิกขาก่อนเข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2510 เริ่มทำงานแต่งเพลงกับครูพยงค์ มุกดา ที่กรุงเทพฯ มีเพลงที่ได้รับการบันทึกเสียง เช่น เพลงกระท่อมสาวเมิน ศิลปิน ชินกร ไกรลาศ, เพลงสาวพระประแดง ศิลปิน ชัยณรงค์ บุญนะโชติ เพลงขอเป็นหมอน ศิลปิน โรม ธรรมราช ในสมัยอยู่กับวงดนตรีศรีนวล สมบัติเจริญ เพลงรักทหารดีกว่า ศิลปิน รังสรรค์ จีระสุข และนักร้องวง “จิระบุตร” ร้องอีกหลายคน ช่วงหนึ่งครูพยงค์นำเพลงที่แต่งในนาม สรบุศย์ สมพันธ์ ไปให้ ธานินทร์ อินทรเทพ ทูล ทองใจ อรรณพ อนุสรณ์ ขับร้อง ครูพยงค์ตั้งชื่อว่า “บูรณพันธ์” มีเพลง อภันตรีที่รัก ศิลปิน อรรณพ อนุสรณ์ เพลงคุณช่างสวย ศิลปิน ธานินทร์ อินทรเทพ

ภายหลังได้ออกจากวงครูพยงค์ มุกดา ตระเวนไปทางภาคเหนือ 3-4 ปี เกิดความประทับใจกับยอดดอยอินทนนท์ จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ดอย อินทนนท์” ขณะนั้น ครูฉลอง ภู่สว่าง ชักชวนให้แต่งเพลงให้ศรชัย เมฆวิเชียร บันทึกแผ่นเสียงชุดอ้อนจันทร์และเพลงจันทร์อ้อน โดยเพลงอ้อนจันทร์ใช้ชื่อครูฉลอง ภู่สว่าง เป็นผู้แต่ง ส่วนเพลงจันทร์อ้อนซึ่งเป็นเพลงปฏิพากย์ ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช ใช้ชื่อดอย อินทนนท์ เป็นผู้แต่ง หลังจากนั้นได้แต่งเพลงให้ศรชัย เมฆวิเชียร ขับร้องร่วม 30 เพลง เช่น เพลงเสียงซอสั่งสาว เพลงบัวหลวงบึงพลาญ และแต่งให้สายัณห์ สัญญา เช่น เพลงรักติ่มคนเดียว เพลงเสียงพิณสะกิดสาว เป็นต้น

จากนั้นจึงได้พัฒนาสู่การนำภาษาไทยถิ่นอีสานแทรกแซมแต้มอารมณ์ให้มีความเป็นลักษณะที่แตกต่างจากเพลงลูกทุ่งไทยทั่วไป รวมถึงการนำสุนทรียทางเสียงดนตรี ท่วงทำนองเพลงหมอลำ ใช้ดนตรีพิณ แคน โปงลาง อันเป็นดนตรีที่นิยมในพื้นถิ่นอีสาน ความสามารถของคีตกวีศิลปินเพลง ดอย อินทนนท์

เป็นคนแรกที่บุกเบิกลูกทุ่งหมอลำโดยได้นำความรู้ท่วงทำนองหรือลายลำแพน มาประยุกต์ใช้ในท่วงทำนองดนตรีสากล โดยนำกลอนลำหลากหลายท่วงทำนองผสมผสานเพลงลูกทุ่งสลับลายหมอลำ เช่น 1) งิ้วต่องต้อนอ้อนผู้บ่าว 2) ลำแพน 3) ลำมหาชัย 4) ลำพวน 5) ลำภูไท 6) ลำเต้ยเดือนห้า 7) ลำคอนสวรรค์ 8) คำตังหวาย 9) ลำสีพันดอน 10) ขับทุ่ม (ลำหลวงพระบาง) เป็นต้น (Doi Inthanon, personal communication, October 21, 2018) นักร้องลูกทุ่งหมอลำที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น เช่น บานเย็น รากแก่น ชุดแม่ไม้หมอลำ เช่น เพลงงิ้วต่องต้อนอ้อนผู้บ่าวได้รับรางวัลพระพิฆเณศทองพระราชทาน เพลงฝากรักจากแดนไกล หงส์ทอง ดาวอุดร ชุดหงส์ทองคะนองลำ ได้รับการบันทึกเสียงและเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนั้นได้แต่งกลอนหมอลำให้ ทองมัย มาลี ขวัญตา ฟ้าสว่าง เฉลิมพล มาลาคำ นกน้อย อุไรพร คณะเสียงอีสาน น้องผึ้ง บึงสามพัน ในเพลงกองไว้ตรงนั้น เพลงลมลอยคอยแฟน สิทธิพร สุนทรพจน์ ชุดช้ำรักจากอุบล อังคนางค์ คุณไชย และศิริพร อำไพพงษ์

นอกจากนั้นยังสามารถแต่งเพลงได้หลากหลายแนวทั้งลูกทุ่ง ลูกกรุง หมอลำ เพลงสร้างสรรค์สังคม และเพลงเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีลูกศิษย์ศิลปินนักร้อง เช่น เพชราจ๋า ศิลปิน รุ่งเพชร แหลมสิงห์ เพลงวอนพระพรหม ศิลปิน ยอดรัก สลักใจ เพลงฝนซาน้ำตาซึม ศิลปิน สุนารี ราชสีมา เพลงพุ่มพวงลำเพลิน ศิลปิน พุ่มพวง ดวงจันทร์ เพลงบ่เที่ยวติอ้าย ศิลปิน ไวพจน์ เพชรสุพรรณ เพลงรักพี่ไข่นุ้ย ศิลปิน ดาวใต้ ปลายพระยา ฯลฯ (Phatthalung, 2017, pp. 39-61) จากข้อมูลที่ค้นคว้าผู้ศึกษาได้วิเคราะห์การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา พบว่า

1. การข้ามพรมแดนทางสังคม

ปรากฏการณ์การข้ามพรมแดนทางสังคม ผู้ศึกษาอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับสารัตถะของเรื่องเล่าในบทเพลงลูกทุ่งอีสานในยุคปัจจุบัน ภาพรวมภูมิรัฐศาสตร์ชาติพันธุ์คนอีสาน พบว่า เดิมในดินแดนสยามมีผู้คนหลายกลุ่ม มีความแตกต่างกัน เคยอาศัยอยู่ร่วมกันมาก่อน โดยเฉพาะคนกลุ่มใหญ่คือกลุ่มลาว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคอีสานของประเทศไทยในปัจจุบัน และได้อธิบายคำว่า “ลาว” ตามบริบทของความเป็นลาวอีสานในลักษณะของการให้ความสำคัญทางวัฒนธรรม มิใช่ลาวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในปัจจุบัน (Suepwatthana, 2013, pp. 84-86)

ข้อมูลทางภูมิรัฐศาสตร์ข้างต้นส่งผลมาสู่วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งอีสานได้มีการพัฒนาให้ทันสมัย สะท้อนอุดมการณ์ของศิลปินที่ต้องการแสดงตัวตนผ่านบทเพลง แม้ภาษาเพลงเป็นภาษาที่อาศัยเสียงในการสื่อความหมาย แต่ตัวบทกับการเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกของศิลปินสื่อถึงผู้ฟังผู้ชม ได้สะท้อนวัฒนธรรม สุนทรียทางเสียงของภาษาไทยถิ่นอีสาน ร้อยรัดกับท่วงทำนองสารัตถะของเรื่องเล่าเป็นเนื้อเดียวกัน สะท้อนความเด่นเฉพาะของภาษาให้ปรากฏและเป็นที่น่าสนใจ ทำให้บทเพลงลูกทุ่งอีสานได้รับความนิยมมายาวนาน

จากข้อมูลที่ศึกษาบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่แต่งโดย ดอย อินทนนท์ มีลักษณะการข้ามพรมแดนสังคม ดังนี้

1.1 วัฒนธรรมสองฝั่งโขงไทย-ลาว

ภาพสะท้อนจากบทเพลงแนวลูกทุ่งอีสานและหมอลำอีสานที่ดอย อินทนนท์ประพันธ์ขึ้นส่วนมากมีกลิ่นอายวัฒนธรรมสองฝั่งโขง ทั้งคีตลักษณ์และภาษาต่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมไทย-ลาว เบ้าหลอมที่สำคัญคือฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีความเชื่อเรื่องบาปบุญตามอย่างศาสนาพุทธ

1.2 ข้ามพรมแดนสังคมชนบทกับสังคมเมืองและต่างชาติ

บทเพลงแนวสาวอีสานพลัดถิ่น หนุ่มอีสานพลัดถิ่นสะท้อนผ่านบทเพลงแสดงความหมายทางสังคมได้ชัดเจนถึงวิถีชีวิตของคีตศิลปินลูกอีสานของดอย อินทนนท์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวทุกช่วงชีวิตจากหนุ่มลำชี จังหวัดสุรินทร์สู่สังคมเมืองใหญ่ ทั้งกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ และสะท้อนวิถีชีวิตคนอีสานไปขายแรงงานต่างประเทศ จากลำเพลินฝากใจไปซาอุ ศิลปิน สุภาพ ดาวดวงเด่น สะท้อนภาพภรรยาที่รอคอยสามีที่ไปทำงานซาอุกลับบ้าน โดยการเล่าให้สนุกสนานแบบเต้ยสลับเพลงไทย “แมงตับเต่า” เพลงสร้อยสลับเพลินเป็นคู่มีแคนเป่าลูกคู่สลับกัน

ตัวอย่าง

> “บ่ตุ้มอ้ายหรือรังเกียจพี่คนไกล พี่ส่งจ.ม.หรือก็เงียบหาย น้องทำให้อ้าย
> หัวใจสะเทิ้น เหมือนแกล้งลืมกันเห็นสายัณห์แล้วบ่อยากเอิ้น โอ้จันทร์แรมแม่แก้ม
> เป่นเว่นน้องสิหมางเมินอีหลีซันบ่”
>
> (Inthanon, 2001)

1.3 ข้ามพรมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งไทยกับเพลงลูกทุ่งหมอลำ

เพลงลูกทุ่งอีสานได้รับอิทธิพลจากเพลงลูกทุ่งไทยทั้งรูปแบบ ภาษา และท่วงทำนอง ดอย อินทนนท์ได้ซึมซับการแต่งกลอนจากการได้บวชเรียนในวัยเยาว์ นับว่าเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาก่อนเข้าสู่วงการ การผสมผสานวัฒนธรรมรากเหง้าอีสานขนาดแท้จากเพลงพื้นบ้านพื้นถิ่นคือหมอลำ จึงได้ประยุกต์การแต่งเพลงที่มีเรื่องราวและวิธีการใช้ภาษาเป็นเอกลักษณ์พิเศษแตกต่างจากนักแต่งเพลงลูกทุ่งไทยทั่วไป บทเพลงสาวอีสาน หนุ่มอีสานได้รับความสนใจจากนักร้องและผู้ฟัง ซึ่งเป็นเพลงแรกเริ่ม และจนถึงปัจจุบันดอย อินทนนท์ก็ยังเป็นพลังสำคัญเปรียบเสมือนเสาหลักของศิลปินอีสานที่ก้าวมายืนในแถวหน้าของวงการเพลงลูกทุ่งไทยได้อย่างภาคภูมิ

การเข้ามาสู่การเป็นนักแต่งเพลงในช่วงแรกนั้น ดอย อินทนนท์ใช้ความสามารถด้านการเขียนกลอนสุภาพ การร้อยกรองไทยเป็นพื้นฐานทำให้ผู้ฟังเพลงลูกทุ่งไทยยอมรับความสามารถ อธิบายถึงความหมายการข้ามพรมแดนค่านิยมแนวเพลงลูกทุ่งไทย สังคมเพลงในกลุ่มผู้ฟังเพลงลูกทุ่งที่นิยมลูกทุ่ง

มาตรฐานหรือลูกทุ่งภาคกลาง เช่น ผ่องศรี วรนุช ขับร้องเพลงจันทร์อ้อน ไวพจน์ เพชรสุวรรณ ขับร้องเพลงลาวพวน อัมพร แหวนเพชร ขับร้องเพลงเขาชื่นเราช้ำ บรรจบ เจริญพร ขับร้องเพลงเสียงจากนายก รุ่งเพชร แหลมสิงห์ ขับร้องเพลงเพชราจ๋า ศรีสอางค์ ตรีเนตร ขับร้องเพลงสาวอีสาน สายัณห์ สัญญา ชุดสายัณห์มาแปลก (1) และ (2) พุ่มพวง ดวงจันทร์ ชุดพุ่มพวงลำเพลิน เป็นต้น

1.4 พรมแดนสังคมเพลงลูกกรุงกับเพลงลูกทุ่ง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการข้ามพรมแดนทางสังคมเพลงเนื่องจากคีตศิลปินอีสานได้แต่งเพลงให้กับนักร้องเพลงแนวลูกกรุงขับร้อง ได้แก่ ธานินทร์ อินทรเทพ เพลงคุณช่างสวย อรรณนพ อนุสรณ์ เพลงอภัยตรีที่รัก รุ่งฤดี แผ่วผ่องใส เพลงชุดหนองคายที่รัก สรวดี โพธิเทศ เพลงชุดสาวอีสานรอรัก เป็นต้น

ตัวอย่าง

> “จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า ก่อนเคยขอข้าวขอแกง ได้ยินเสียงขอแหวนพลอยแดง
> เพื่อเอาไปแต่งสาวใดที่ไหนกันหนอ เหลือช้ำเกินทน หลายรักจริงคนรูปหล่อ
> มีอยู่แล้ว แล้วยังไม่ยอมพอ ขอเงินจันทร์เจ้าเพื่อเอาไปล่อใจใคร”
>
> (Inthanon, 2002)

1.5 พรมแดนสังคมไทยกับสังคมต่างชาติ

ศิลปินนักร้องนักดนตรีชาวญี่ปุ่นได้ซื้อลิขสิทธิ์เพลงในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดหมอลำพุ่มพวง ชุดเพลงเจ้าแม่สี่ไห ชุดเพลงหงส์ทองคะนองลำ ชุดเพลงเจ้าพ่อสี่ไห และชุดปกิณกะเพลงรวม เป็นต้น

2. การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา

การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษาแสดงให้เห็นลักษณะของการสลับภาษาของภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ภาษาไทยกลางได้รับการประกาศใช้เป็นภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้ในระบบราชการ เป็นภาษาหลัก ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาย่อย

บทเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นตัวบทที่มีลักษณะพิเศษ มีจุดหมายเพื่อการสร้างสุนทรียภาพทางเสียงและความหมาย ประกอบสร้างภาษาไทยถิ่นอีสานให้สนุกสนาน “ม่วนซื่นโฮแซว” ในสังคม ประกอบสร้าง “ความเป็นพื้นบ้าน” เป็น “ความทันสมัย” กลมกลืนวัฒนธรรมภาษาและเพิ่มคุณค่า “ความเป็นอีสาน” จากข้อมูลที่ศึกษาปรากฏว่ามีบทเพลงที่อธิบายถึงการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา ดังนี้

2.1 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว แสดงการสัมผัสภาษาในบริบทของบทเพลงอันเนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน การมีพรมแดนที่ติดต่อกันทำให้ประชาชนข้ามฝั่งไปมา มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมคล้ายคลึง บทเพลงได้สะท้อนความสัมพันธ์ของผู้คนสองฝั่งโขง ได้แก่ ซึ้งสาวปากเซ คอยพี่ที่ฝั่งโขง เป็นต้น

ตัวอย่าง

"คิดฮอดเนื้อนวล สาวญวณเขตลาวอย่าลืมอ้ายก่อน ถ้ารัฐผันผ่อน
เปิดพรมแดนครั้งใหม่ อยากให้สาวลาวข้ามโขงสู่แคว้นแดนไทย ร่วมรัก
กับอ้ายอยู่โขงฝั่งขวา"

(Inthanon, 2016)

2.2 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ส่วย (กูย) เพลงลำแพนสาวส่วยจีบหนุ่มลาว เพลงฮักบ่าวสองแถว ศิลปิน ขวัญตา ฟ้าสว่าง เพลงสาวส่วยสะท้านวงการ เพลงสาวส่วยจีบหนุ่มลาว เป็นเพลงปฏิพากย์กับเพลงหนุ่มลาวจีบสาวส่วย ศิลปิน ป.ฉลาดน้อยส่งเสริม พบว่า มีการปนภาษา (code mixing) ใช้ภาษาส่วยกับภาษาไทยถิ่นอีสานปนกันในประโยค เป็นต้น

ตัวอย่าง

"พี่หนุ่มลาวบ่าวซ่นอยากเว้าส่วยเป็นภาษานี่แหล้ว อยากให้สาวขวัญตา
ซ่อยสอนพี่ชายด้วย เดี๋ยวนี้ชายพ้อฮู้แต่จาโดยบ่ไค่ค่องดอกคำเอ่ย คันน้องเอิ้น
จากพี่ชายลำแก้จักแปลแท้ว่าจังได๋"

(Inthanon, 2009)

"จาโดยเปงมะลัวน้ออ้าย โดยดีดโดยกะซาย ฮือพี่อ้ายมักจ้า เป่งอะกู้ดหรือ
เป่งอะกา เปงมะลัวจา คือจะนับแท้ละนอ" (ส่วยมะลัว)

แปลว่า "กินข้าวกับแกงหยังหนออ้าย แม่นได๋แกงกบแกงเขียดหรือแกงปา
อ้ายมักกินข้าวเหนียวหรือข้าวเจ้าหลายกว่ากัน แต่ละมื้อได้หยังกินคือเป็นตาฮักคักแท้"
สะท้อนภาพการเกี้ยวพาราสีของหนุ่มสาวชาติพันธุ์ส่วย

(Inthanon, 2018)

2.3 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ ได้แก่ บานเย็น ศรีวงษา, สุภาพ ดาวดวงเด่น ชุดสาวอีสานใต้ ศิลปิน บานเย็น รากแก่น เป็นต้น

ตัวอย่าง

"สาวอีสานใต้ต้องการให้อ้ายได้มาเยี่ยมยาม เมื่อมองเห็นความงดงาม
ชมภาพชมวิวทิวทัศน์ท้องถิ่น โบราณวัตถุ สะพานหลายแห่ง ช่างน่ายลยิน
โคราช บุรีรัมย์ ทางก้ำสุรินทร์เรียงถึงศรีสะเกษและเขตอุบล"

(Inthanon, 2017)

"บองโตนาบองเอ๋ยโตนา บองสลัยยม.."
แปลว่า พี่ไปเที่ยวไหนก็ไม่สุขใจเท่าได้มาพบมารักน้องนาง

(Inthanon, 2017)

2.4 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ ปัจจัยด้านตลาดเพลงโดยเฉพาะกลุ่มผู้ฟังมีอิทธิพลต่อการสัมผัสภาษาทำให้ศิลปินนักแต่งเพลงนักร้องร่วมกันสร้างผลงานเพลงที่ตอบรับกับอารมณ์ ความรู้สึกความผูกพันของชุมชนได้แก่ ชินกร ไกรลาส ขับร้องเพลงกระท่อมสาวเมิน หนุ่มอีสาน ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร ขับร้องเพลงรักสาวนครสวรรค์ เสมา ทองคำ ขับร้องเพลงมนต์รักสันกำแพง เป็นต้น

ตัวอย่าง

"กระท่อมหลังนี้ มีชื่อว่ากระท่อมสาวเมิน เจ้าของมันจนยากเหลือเกิน ขัดสน ไร้สิ้นเงินทอง จึงสร้างกระท่อมด้วยไม้ไผ่ไม่สวยน่ามอง มุงด้วยจากกั้นด้วยใบตอง ไม่สวยชวนมองเหมือนตึกหลังหรู"

(Inthanon, 2016)

"เมืองหลวงนั้นเธอไม่รู้หรอกยอดพธูว่ามันเป็นเมืองบ่วงมาร หากหลงบางกอก หัวใจเจ้าจะร้าวราน ทางที่ดีกลับบ้านกลับแดนอีสานบ้านเดิมของเรา...ฟังเสียงเพลงพี่ แล้วจงกลับคืนบ้านนา กลับแดนอีสานดีกว่า กลับเถิดเธอจำอย่ามัวหลงกรุง"

(Inthanon, 2016)

"พี่คนอีสานถิ่นฐานไกล ได้เจอะจอมใจสาวปากน้ำโพโอ้เหมือน ต้องมนต์ หวั่น ๆ ไหว ๆ หัวเอ๋ยหัวใจรักนางมากล้น ใฝ่ฝันต้องการหน้ามน เป็นคู่ชีวันเป็นขวัญชีวี"

(Inthanon, 2019)

2.5 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ จำนวน 10 เพลง ได้แก่ เพลงใต้สไตล์อีสาน เพลงรักพี่ไข่น้อย ศิลปิน ดาวใต้ ลายพระยา เป็นต้น

ตัวอย่าง

"หนุ่มหล่อมาเลย์เหล่ตาหา น้องเสนอข้าวของเงินทองมา ให้วันก่อนนายหัว ดูตัวแล้วชอบจะมอบของขวัญรถคันยาวใหญ่ แต่เป็นรถไฟเลยไม่ต้องการ... ไปท่องเที่ยวภูเก็ต น้ำใสหาดสวยสะเด็ดเป็นไข่มุกแห่งอันดามัน หมู่เกาะพีพี สวยระดับโลก ขึ้นชื่อลือลั่นปะการังสวย หินงามทรายขาวอ่าวไทยเรานั้น"

(Inthanon, 2016)

2.6 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ กระแสเพลงลูกทุ่งหมอลำมีพลังดึงดูดใจผู้ฟังนับเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสัมผัสภาษาได้ง่าย และตอบรับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง ประกอบกับศิลปินได้ประยุกต์ท่วงทำนองสนุกสนานเร้าใจ ศิลปินชาติพันธุ์ไทญ้อจึงได้รับการยอมรับจากวงการเพลง ได้แก่ มังกร เพชรสกล ขับร้องเพลงหนุ่มอีสานสะอื้น พรพรรณ เพชรภูไท ขับร้องเพลงบ่าวลาวตั๋วสาวภูไท เป็นต้น

ตัวอย่าง

"โอ้หน้อหรือสาวญ้อบโก้ บ่คือสาวไฮโซผู้เขาโก้งามสง่า สาวชาวนา
จังอีน้องอ้ายมองแล้วจังได้แล่นจั่งซั่นบ่อ้าย ชายเอ๋ยตั๋วให้พอสาอ้าย สาวภูไท
น้องใจซื่อ บ่าวผู้ลาวคนลือคือมาตั๋วหลอกล่อภูไทน้องได้นั่งเหงาแท้เด้...
อ้ายเลยบ่สะออนสาวภูธรบ้านทุ่งภูพานพุ้นถิ่นภูไท อ้ายเอย ๆ

(Inthanon, 2018)

"พี่หนุ่มต่างแดน สายแนนนำยู้สู่เชิงภูพาน เคยอ้อนกับหล่าอยู่หนองหาร
ผ่านมาหลายเดือนลืมเลือนบ่ได้ จากแก้มเปิ่นเวิ่นห่างเหินเพียงตัวหัวใจอยู่ใกล้
เก็บเงินค่าดองได้พอเมื่อไรจะคืนไปขอสาวญ้อสกล

(Inthanon, 2021)

2.7 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเกื้อกูลวัฒนธรรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท เกิดจากการประกอบสร้างบริษัทเพลงที่นำศิลปินนักแต่งเพลงและนักร้องมาร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานเพื่อดึงตลาดผู้ฟังในการแสดงคอนเสิร์ต การจำหน่ายเทป รวมทั้งแฟนเพลงที่ชื่นชมนักร้องในท้องถิ่น ได้แก่ พรพรรณ เพชรผู้ไท ชาวอำเภอเลิงนกทา ชาวยโสธร เป็นต้น

ตัวอย่าง

" โอ๊ยนออ้ายบ่าวคนงามเอ๊ย แฟนเอ๋ยสาวภูไทนี่ไกลบ้านมาทำงาน
ประเทศเพิ่น นางอยากกลับเมืองไทย หลายพันไมล์ได้ฝากเพิ่น จั่งลำฝาก
กลุ่มลมซั้นแล้วอ้ายเอย อ้ายนา...คำนางนั่งเครื่องบินข่วมน้ำ ข้ามอ่าวทะเล
หลวง มาอยู่กวงไกลแสน คิดฮอดแฟนที่เคยคุ้น เคยเที่ยวบุญอยู่แถวบ้าน
นำกันแต่กี้ก่อน ตอนมาเสี่ยงอยู่ต่างด้าว แลงเช้าพ้อแต่งานซั้นแล้วอ้ายเอย"

(Inthanon, 2021)

2.8 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยพวน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินนักแต่งเพลง นักร้องเพลง ได้ท่องเที่ยวไปในภูมิภาคต่าง ๆ ได้สังสรรค์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนไทยพวน เกิดความประทับใจจึงได้นำจุดเด่นมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง ดังนี้

ตัวอย่าง

"นั่งรถไฟผ่านเห็นดอกงิ้วบานที่บ้านหมี่ คิดถึงอดีตที่ลพบุรี ความหลังดี ๆ
ปีเดือนเก่า ๆ...สาวพวนงามผ่อง เสน่ห์คำพองถูกใจพี่ พี่คนถิ่นอื่นมาเยือนแถวนี้
ซ่านซึ้งฤดีอีหลีเนื้อนวล เกี่ยวข้าวด้วยกัน หน้าดอกงิ้วบานหัวใจรัญจวน
ออนซอนเด้คิ้วล้วนค้วนพี่รักสาวพวนทุ่งทิวงิ้วบาน"

(Inthanon, 2014)

2.9 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) แรงบันดาลใจที่ศิลปินได้ซึมซับจากการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนรัฐ พรมแดนวัฒนธรรมภาษาเป็นพลังการเปลี่ยนผ่านมาเป็นการเกื้อกูล จากข้อมูลปรากฏการยืมคำศัพท์ (lexical borrowing) ดังนี้

ตัวอย่าง

"หนุ่มเวียดนามห่วงหวงคะนึงถึงสาวไทยแลนด์ ห่วงแฟนคนสวยสายเลือดสยาม
เมื่อไรเธอกลับถิ่นฐานฉันจะข้ามแดนจากแคว้นเวียดนาม มาพบสาวงาม
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา"

(Inthanon, 2021)

2.10 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง การปฏิสังสันทน์ของผู้คนในสังคมทำให้คีตกวีศิลปินนักแต่งเพลงเกิดแรงบันดาลถ่ายทอดเรื่องราว เล่าอารมณ์ สื่อความคิดจินตนาการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษาได้อย่างงดงาม ผสมจังหวะสนุกสนานในแนวเพลงหนุ่มจีบสาว

ตัวอย่าง

"บุญผลาอ้ายกุศลหลายให้ฉุดดึง ช่วงนี้จึงได้มาพบสาวลาวโซ่ง
ฮักงามขำสาวงามหนองปรง หลงเสน่ห์ลาวโซ่งเขาย้อยเพชรบุรี..หนุ่มผู้ลาว
มอบใจให้ผู้สาวไทยทรงดำ ธรรมเนียมวัฒนธรรมเฮาคล้ายกันฉันท์พี่และน้อง
ต่างชนเผ่าแต่เราล้วนเป็นไทยทั้งผอง...ปรารถนาเป็นเขยไทดำอำเภอเขาย้อย
นั่งซอมสาวหล่าตั้งตาคอยวาดหวังฮักนางจ้อย ๆ ลาวโซ่งเพชรบุรี"

(Inthanon, 2021)

2.11 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน เบื้องหลังความสำเร็จของบทเพลงที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ จะมีวิธีการเล่นคำเล่นความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บางเพลงได้นำภาษาจีนมาแทรกแซมเพื่อให้สนุกสนาน ลักษณะการร้องการลำจะเน้นการออกเสียงให้ตรงกับเจ้าของภาษา ได้แก่ เพลงสาวลาวบ่าวจีน ศิลปิน บานเย็น รากแก่น

2.12 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ การปะทะสังสรรค์ของศิลปินนักแต่งเพลงนักร้องได้ร่วมถ่ายทอดจินตนาการผ่านบทเพลง สื่ออารมณ์ สื่อเรื่องเล่าที่พบเห็นจากพื้นที่ภูมิศาสตร์วัฒนธรรมชาติพันธุ์มอญ อธิบายความหมายทางสังคมได้อย่างลงตัว

ตัวอย่าง

"หล่อนเป็นกุหลาบรามัญซึ่งเขาเรียกกันว่าสาวมอญ อำเภอพระประแดง ขึ้นจังหวัดสมุทรปราการ เที่ยวครั้งมีงานสงกรานต์"

(Inthanon, 2015)

2.13 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ ปรากฏทั้งระดับการยืมคำศัพท์และการปนภาษา ดังนี้

ตัวอย่างการยืมคำศัพท์

"ฉันสิได้รำวงใส่อังกฤษ ใส่กระโปรง ฟุตฟิตลำเกี้ยว"

(Inthanon, 2019)

ตัวอย่างการปนภาษา

"I love you very much เราเป็นสัญชาติคนไทยร่วมกัน"

(Inthanon, 2019)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลงานเพลงที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ ตามแนวคิดพรมแดนสังคมผู้คนและพรมแดนวัฒนธรรมภาษา โดยภาพรวมสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1. การข้ามพรมแดนสังคม พบว่า มีลักษณะข้ามสังคมชนบท/เมือง ข้ามสังคมไทย/ต่างชาติ รวมถึงการข้ามสังคมเพลง ได้แก่ สังคมเพลงลูกกรุง/ลูกทุ่ง สังคมเพลงลูกทุ่งไทย/ลูกทุ่งหมอลำ, ลูกทุ่งอีสาน

2. การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา พบว่า มีการแทรกแซมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ส่วย (กูย) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยพวน ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ อธิบายถึงการเปลี่ยนผ่านจากภาษาไทยถิ่นในบริบทท้องถิ่นอีสานเป็นภาษา

ที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย สะท้อนลักษณะการข้ามสังคมผู้คน จากสภาพคนอีสานพลัดถิ่นสู่คีตกวีศิลปินอาชีพมีรายได้สูง ได้รับเกียรติในสังคมเมือง จนเกิดปรากฏการณ์นักร้องลูกกรุง นักร้องภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้นำบทเพลงที่แต่งโดย ดอย อินทนนท์ คีตกวีศิลปินอีสานไปขับร้องกันมาก มีผู้ฟังล้นหลามทั้งในตลาดล่างและค่ายเพลงใหญ่ที่มีมาตรฐานการผลิตเพลง ปรากฏการณ์เพลงสายัณห์มาแปลงชุด 1,2 ปี พ.ศ. 2523 เพลงพุ่มพวงลำเพลิน คือผลลัพธ์ความนิยมของผู้ฟังที่ขยายกว้างขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ นักแต่งเพลงคือผู้รังสรรวรรณศิลป์ถิ่นอีสาน ท่วงทำนอง (ลายเพลง) ความสนุกสนานที่ศิลปินนักร้อง นักแสดงสื่อผ่านกิจกรรมคอนเสิร์ตบนเวที คือความงามที่ลงตัว สุนทรียภาพที่สร้างคุณค่าและมูลค่าให้สังคมไทยในแนวเพลงออนซอนอีสานหรือเอ้อีสาน สะท้อนการเปลี่ยนผ่านวัฒนธรรมภาษาจากเดิมที่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานสื่อสารกันในกลุ่มคนอีสานด้วยกัน ขยายวงกว้างสู่ผู้ฟัง นักร้องทั่วทุกภูมิภาค จนถึงต่างประเทศ ได้สร้างความหมายทางสังคมวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานได้พัฒนาสู่โลกสาธารณะผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย ดอย อินทนนท์ได้ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานสร้างความเป็นเครือญาติทางภาษา ใช้ภาษาสื่อสัญลักษณ์ความเป็นปึกแผ่น ความเหนียวแน่น ความรักของคนอีสานที่มีต่อแผ่นดินอีสาน ความรู้รักสามัคคีของคนในชาติ

การศึกษาเรื่องการข้ามพรมแดนสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษาในบริบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ผลงานของดอย อินทนนท์ในครั้งนี้ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการเพลง และเป็นการยกย่องเชิดชูวัฒนธรรมภาษาให้ธำรงอยู่ เป็นการจรรโลงวรรณศิลป์ถิ่นอีสาน รักท้องถิ่นอีสานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ลูกหลานศิลปินอีสาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Saengthong (2018, p. 21) ที่ได้ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่งไทยที่บ่งบอกความเป็นทีท่าในการเกิดอัตลักษณ์ระดับปัจเจกชนจนระดับสังคมระดับมหภาค อาทิ ความพยายามนำเสนอวิถีตัวตนของแต่ละยุคสมัยของเพลงลูกทุ่งไทยให้คนได้รู้จัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาลักษณะการสลับภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานในบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

2. ควรศึกษาหน้าที่ของการสลับภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานในบทเพลงลูกทุ่งหมอลำที่ประพันธ์โดยคีตกวีศิลปินท่านอื่น ๆ

References

Anderson, B. (2015). **Thai state studies: Retracing Thai studies on modern Thai politics**. Nonthaburi: Fadiaokan. (In Thai)

Chaloemtiaron, T. (2015). **Critical Reading**. Bangkok: Phapphim. (In Thai)

Cultural Promotion Department, Ministry of Culture. (2019). **Top Thai songs in the reign of the King Rama IX**. Bangkok: Office of Publishing of The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His majesty the King. (In Thai)

Inthanon, D. (2002). **Moon Appealing** (Recorded by Phongsi Woranut). On **Collected Immortal Song of Phongsi No. 2.** Rose Official Audio. (In Thai)

Inthanon, D. (2017b). **Lao Boy Flirting Khmer Girl** (Recorded by Salak Silathong). On **Lao Boy Flirting Khmer Girl.** The Oldies Channel. (In Thai)

Inthanon, D. (2001). **Butterfly Lily Girl** (Recorded by Sayan Sanya). On **Tangling to the Last Drop**. Rose Official Audio.

Inthanon, D. (2009). **Lao Boy flirting Suai Girl** (Recorded by P. Chalatnoi Songsoem). On **Country Boy Bringing Joy**. Official. (In Thai)

Inthanon, D. (2014). **Opera Flowers Blooming at Ban Mee** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphot). On **Opera Flowers Blooming at Ban Mee**. Sittiporn Channel Official. (In Thai)

Inthanon, D. (2015). **Girl of Phrapradaeng** (Recorded by Phaiwan Lukphet). On **Phaiwan's Hit Song**. Metro Records. (In Thai)

Inthanon, D. (2016a). **Impressing with Pakse Girl** (Recorded by Sonchai Mekwichian). On **Fiddle's Sound Bidding Farewell to Girl**. Thislovemusic. (In Thai)

Inthanon, D. (2016b). **Hut Left by Girl** (Recorded by Chinakon Krailat). On **Eulogy of PhraLo**. KrungThai Audio. (In Thai)

Inthanon, D. (2016c). **Isan Boy** (Recorded by Chinnakon Krailat). Official Audio. (In Thai)

Inthanon, D. (2016d). **Phee Khai Nui** (Recorded by Daotai Plaiphraya). On **Southern Girl of Plaiphraya.** Audio Master. (In Thai)

Inthanon, D. (2017a). **Laotian Boy Cheating Phuthai Girl** (Recorded by Phonphan Phetphuthai). On **Requesting Deity for Tear-Mixed Rain Drop**. Boxing Sound. (In Thai)

Inthanon, D. (2017b) **Southern Isan Girl** (Recorded by Banyen Rakkean). On **Tip of Folksong of Folksinger**. Official. (In Thai)

Inthanon, D. (2018) **Suai Girl Hitting on Laotian Boy** (Recorded by Khwanta Fasawang). On **Suai Girl Hit on Lao Boy**. Fang Golden Cassette. (In Thai)

Inthanon, D. (2019a). **Loving Nakhonsawan Girl** (Recorded by Lukphae-Maithai Uraiphon). On **Collected Songs of Lukphrae-Maithai Uraiphon**. OHM Gemini. (In Thai)

Inthanon, D. (2019b). **Waiting for one who having gone to Sa-U** (Recorded by Siphap Daoduanden). On **Waiting for one who having gone to Sa-U**. Siangsiam Official. (In Thai)

Inthanon, D. (2021a). **Loving Yo Girl** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphet). On **Collected Hit Golden Cassette**. Official Audio. (In Thai)

Inthanon, D. (2021b). **Sending Love from Faraway land** (Recorded by Banyen Rakkean). On **Country Songs of 10 Directions Vol** 1. BKP Music. (In Thai)

Inthanon, D. (2021c). **Crying Vietnamese Boy** (Recorded by Rungphet Laemsing). On **Crying Vietnamese Boy**. Suntyutdh. (In Thai)

Inthanon, D. (2021d). **Loving Lao Song Girl** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphot). On **Collected Hit Golden Cassette**. Official Audio. (In Thai)

Phatthalung, S. (2017). **5th Concert to honor the songwriters**. Bangkok: Association of Song Writers of Thailand. (In Thai)

Phawakkhraphan, N. (2015). **Talking about nation and ethnics**. Bangkok: Siam Parithat. (In Thai)

Saengthong, S. (2018). **Identity of Thai Folksong: Diversity of Culture and Futurity to move forward**. In A. Kasemphonkun (Ed.), **Charm of Marvelous Folksong: Thai folksong** (pp. 11-12). Kanchanaburi: Center for Art and Culture, Kanchanaburi Rajabhat University. (In Thai)

Suepwatthana, T. (2013). Lao Characteristics. **Thang Isan Magazine, 2**, (20), 84-94. (In Thai)

Thammawat. J. **(** 2009**). Concepts in Isan Folktales** (Doctoral Dissertation). Mahasarakham University, Maha Sarakham. (In Thai)